

พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี

ปนัดดา กุลจันทร์^{1*} อารยา ประเสริฐชัย² และ วรางคณา จันทร์คง³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะ 3) ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ 4) พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ และ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 21 ปี ส่วนใหญ่สังกัดคณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรมและเป็นนักศึกษาระดับการศึกษาสูงสุดคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้ของครอบครัวต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท 2) มีระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับต่ำ 3) มีคะแนนปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับปานกลาง 4) คะแนนพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับปานกลาง 5) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ จากการวิจัยครั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการจัดโครงการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะรวมถึงการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ และการคัดกรองข่าวสารหรือวิธีการเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในระบบอินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ: ยาปฏิชีวนะ, ความรู้, ปัจจัยสนับสนุน, พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ

รับพิจารณา: 11 มกราคม 2561

แก้ไข: 21 สิงหาคม 2563

ตอบรับ: 2 กันยายน 2563

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เอกบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เอกบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ รองศาสตราจารย์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เอกบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. +668 1902 5752 อีเมล: pkulchan@yahoo.com

Antibiotic Use Behavior Among Clients in Nursing Room at King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Prachinburi Campus

Panadda Kulchan^{1*} Araya Prasertchai² and Warangkana Chankong³

Abstract

The objective of this research is to investigate 1) personal characteristics, 2) knowledge about antibiotics and use of antibiotics, 3) supportive factors affecting antibiotic use, 4) antibiotics use behaviors and 5) factors associated with behaviors of antibiotic usage among patients at KMUTNB Prachinburi Campus. The sample was 400 clients in the nursing room at King Mongkut's University of Technology North Bangkok Prachinburi Campus. The main research instrument included a questionnaire. Statistics used for data analysis were percentage, average, standard deviation and chi-square test. The results of the study revealed that 1) Most of the informants were female students with an average age of 21 years from Faculty of Technology and Industrial Management. Their highest education level was undergraduate degree. For the household monthly income, it was more than 25,000 baht, 2) Regarding the level of their knowledge about antibiotics, it was at low level, 3) The scores of the antibiotic use behaviors were at the moderate level, 4) The scores of the factors supporting antibiotic use behaviors were at the moderate level, 5) Factors associated with behaviors of antibiotics were knowledge about antibiotics and supportive factors affecting antibiotic use. According to the findings from this research, it can be recommended that the relevant agencies and departments should arrange a campaign or a project to raise people's awareness on the use of antibiotics. Also, agencies and departments should provide advice about how to search for the information about antibiotics from reliable sources on the Internet.

Keywords: Antibiotic, Knowledge, Support Factors, Antibiotic use behavior

Received: January 11, 2018

Revised: August 21, 2020

Accepted: September 2, 2020

¹ Master Degree Student, School of Health Science, Master of Public Health Program, Sukhothai Thammathirat Open University

² Assistant professor, School of Health Science, Master of Public Health Program, Sukhothai Thammathirat Open University

³ Associate Professor, School of Health Science, Master of Public Health Program, Sukhothai Thammathirat Open University

* Corresponding Author Tel. +668 1902 5752 e-mail: pkulchan@yahoo.com

1. บทนำ

สิ่งที่พึงปรารถนาของมนุษย์เรื่องหนึ่งคงหนีไม่พ้น การไม่มีโรค ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “อโรคยา ปรมาลาภา ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” แต่แท้ที่จริงแล้วเรื่องของภาวะเจ็บป่วยเป็นเรื่องที่หนีไม่พ้นในชีวิตมนุษย์เรา เมื่อเจ็บป่วยแล้วทุกคนก็ย่อมอยากหาย โดยเร็ววันและไม่มีภาวะแทรกซ้อนหรือพิการจากการเจ็บป่วยและเมื่อมีอาการเจ็บป่วยหรือเมื่อคุณครูรู้สึกว่าตนเองมีอาการบางอย่างผิดไปจากปกติ จะมีพฤติกรรมเกิดขึ้นหลายอย่าง พฤติกรรมเหล่านี้เรียกว่า พฤติกรรมการเจ็บป่วย ซึ่งแต่ละคนย่อมจะต้องมีพฤติกรรมตอบสนองที่แตกต่างกันไป แต่ด้วยความเชื่อที่ว่ายาเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 ที่ช่วยแก้ปัญหาด้านสุขภาพได้ คนบางกลุ่มก็มักจะมีพฤติกรรมการใช้ยาที่ไม่เหมาะสม เรายังพบอยู่บ่อยครั้งว่า ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่เป็นประจำว่าคนไทยมีอุปนิสัยในการใช้ยารับประทานเกินความจำเป็นและไม่สมเหตุผล จนทำให้ประเทศไทยต้องส่งยานำเข้ามากในประเทศเป็นจำนวนเงินปีละหลายหมื่นล้านบาท และอัตรานำเข้าเพิ่มสูงขึ้นทุก ๆ ปี นอกจากนี้การใช้ยาอย่างไม่สมเหตุผลยังก่อให้เกิดการติดยาและเป็นปัญหาต่อประสิทธิภาพของยาในการบำบัดรักษาโรคด้วย โดยเฉพาะยาในกลุ่มปฏิชีวนะ [1] มีการพบว่าประชาชนที่ป่วยเป็นโรคไข้หวัดและโรคหวัด ซึ่งเกิดจากการติดเชื้อ ไวรัส ซึ่งไม่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ยาฆ่าเชื้อ แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าได้มีการใช้ยาปฏิชีวนะ ซึ่งหากเป็นอาการหวัดที่เกิดจากเชื้อไวรัสก็ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ยาฆ่าเชื้อ เนื่องจากอาจส่งผลเสียมากกว่าผลดีต่อร่างกาย [2] สำหรับสาเหตุของการใช้ยารับประทานเกินความจำเป็นและไม่สมเหตุผล น่าจะมีเหตุผลหลายประการ แต่ที่จะเด่นชัดที่สุดคงหนีไม่พ้นเรื่องของความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้ยาปฏิชีวนะ [3]

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี เป็น 1 ใน 2 วิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งห่างจากโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุดประมาณ 10 กิโลเมตร มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เต็มรูปแบบ มหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญด้านสุขภาพ จึงได้จัดตั้งห้องพยาบาลขึ้นเพื่อดูแลนักศึกษาและบุคลากรของวิทยาเขต

กลุ่มผู้ใช้บริการห้องพยาบาลแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และอื่น ๆ (ร.ภ.แม่บ้าน ผู้ประกอบการร้านค้า) โดยมีสัดส่วนผู้มาใช้บริการสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 70.00 ได้แก่ กลุ่มนักเรียน รองลงมาเป็น เจ้าหน้าที่ อาจารย์ และอื่น ๆ ตามลำดับ นักศึกษาที่ทำการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี ที่มีการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งอาจจะมีการดูแลตนเองได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวัลย์ [4] ที่ทำการศึกษาวงจรชีวิตการเข้ายาปฏิชีวนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในอาการเจ็บคอ บาดแผลสะอาด ท้องร่วง ได้พบว่า เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของกลุ่มสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะดีกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่สายวิทยาศาสตร์สุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเท่ากับว่าสาขาวิชาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของนักศึกษา โดยที่คณะหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทำให้นักศึกษามีความรู้ ความตระหนักในการดูแลและปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของตนเองมากยิ่งขึ้นก็เป็นได้ หรือแม้แต่การศึกษาของวิไลวรรณ [5] ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าขณะที่เรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบกับจากการที่ผู้วิจัยมีหน้าที่ในการให้บริการทางด้านสุขภาพยังพบว่าผู้ใช้บริการยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะยังไม่ถูกต้องเหมาะสมอยู่หลายประการ อาทิ นำยาปฏิชีวนะของตนเองไปให้เพื่อนที่มีอาการคล้ายกันรับประทาน ส่งผลให้ตนเองรับประทานยาไม่ครบตามคำสั่งแพทย์หรือแม้แต่หยุดยาปฏิชีวนะเองเมื่อรู้สึกว่าการดีขึ้น เป็นต้น การศึกษาวงจรชีวิตการเข้ายาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้มีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างไม่ถูกต้องและไม่สมเหตุผล ว่าแท้ที่จริงแล้วมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์เพื่อที่จะนำมาวางแผนและปรับให้เข้ากับบริบทของกลุ่มผู้ใช้บริการในการดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับการดูแลตนเอง และ

หมายรวมถึงการดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย ซึ่งในการศึกษาคครั้งนี้ ยาปฏิชีวนะ หมายถึง ยาต้านจุลชีพที่ใช้ในการรักษาโรคติดเชื้อต่าง ๆ ในที่นี้ศึกษายาปฏิชีวนะชนิดรับประทานเท่านั้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

2.4 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

2.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะ และปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

3.2 ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

3.3 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยา

ปฏิชีวนะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรีจำนวน 2,609 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Epi info version 7 ระดับความเชื่อมั่น 95% และความแม่นยำที่ยอมรับได้คือ 50% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน และทำการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) การสุ่มแบบแบ่งชั้น หรือแบ่งเป็นพวก ๆ เป็นการจัดหน่วยต่าง ๆ ของประชากรที่มีลักษณะเหมือนกันเอาไว้ในกลุ่มเดียวกัน [6] แบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างออกตามจำนวนกลุ่มประชากร โดยใช้สัดส่วนของประชากรแต่ละกลุ่มเป็นตัวแบ่ง

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการห้องพยาบาล (ปีการศึกษา 2559)

สังกัด	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. คณะอุตสาหกรรมเกษตร	431	55
2. คณะวิศวกรรมศาสตร์	184	24
3. คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม	1,822	234
4. อาจารย์และเจ้าหน้าที่	172	22
รวม	2,609	335

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สังกัด อาชีพการเป็นนักศึกษาหรือบุคลากร ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของคำถามเป็นแบบ

เลือกตอบและ/หรือเติมค่าลงในช่องว่างที่กำหนด มีจำนวน 11 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด เป็นแบบเลือกตอบใช่ กับ ไม่ใช่ โดยผู้ศึกษาได้ทำการประยุกต์จากการศึกษาเอกสารวิชาการและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะในโรกระบบทางเดินหายใจ โรกระบบทางเดินอาหาร มีบาดแผลและหลักการใช้อย่างทั่ว ๆ ไป จำนวน 21 ข้อ คิดเป็น 21 คะแนน โดยการให้คะแนนเป็นตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน แผลผลคะแนนหรือแบ่งความหมายระดับคะแนนเพื่อวัดระดับความรู้โดยนำคะแนนมาแจกแจงความถี่ร้อยละ เปรียบเทียบเกณฑ์ประเมินความรู้แบบอิงเกณฑ์แบ่งเป็น 3 ระดับ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด เป็นแบบเลือกตอบใช่ กับ ไม่ใช่ โดยผู้ศึกษาได้ทำการประยุกต์จากการศึกษาเอกสารวิชาการ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ จำนวน 11 ข้อ คิดเป็น 11 คะแนน โดยการให้คะแนนเป็นตอบถูก 1 คะแนน ตอบผิด 0 คะแนน แผลผลคะแนนหรือแบ่งความหมายระดับคะแนนเพื่อวัดปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ โดยนำคะแนนมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ เปรียบเทียบเกณฑ์ประเมินความรู้แบบอิงเกณฑ์ แบ่งเป็น 3 ระดับ

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ไม่ปฏิบัติ ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติเป็นประจำ โดยผู้ศึกษาได้ทำการประยุกต์จากการศึกษาเอกสารวิชาการ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี โดยกลุ่มประชากรดังกล่าวไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์

อัลฟาของของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการทดลองใช้เครื่องมือปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุงข้อคำถาม ให้มีความสมบูรณ์เหมาะสมอีกครั้งก่อนจะนำไปใช้จริง โดยมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) จากการทดสอบแบบสอบถามทั้ง 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาช (Cronbach's α Coefficient) เท่ากับ 0.812

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงระยะเวลาวันที่ 8 ธันวาคม 2559 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2560 และเพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เปิดทำการรอรับข้อมูลผ่านระบบ Google Form ให้มากกว่าจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ถึงแม้ว่าคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 335 คน จากโปรแกรม Epi info version 7 แต่ได้รับการตอบกลับจำนวน 400 ชุด (ตอบกลับผ่านระบบอินเทอร์เน็ต) ผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของงานวิจัยให้มากที่สุด

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บและนำมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

4.4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา จะใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานะการเป็นนักศึกษาหรือบุคลากร รายได้ของครอบครัว ประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และใช้ค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการอธิบายความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะและพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ

4.4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติ Chi-Square (χ^2) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานะการเป็นนักศึกษาหรือบุคลากร รายได้ของครอบครัว ประสบการณ์เกี่ยวกับการ

ใช้ยาปฏิชีวนะและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับ ยาปฏิชีวนะ ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยา ปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ หอพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี

ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งคือผู้ใช้บริการหอพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.70 อายุเฉลี่ย 21.30 ปี มีอายุระหว่าง 18-23 ปี เป็นส่วนใหญ คิดเป็นร้อยละ 91.80 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสังกัดคณะ เทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม (รวมคณะบริหาร ธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ) คิดเป็นร้อยละ 66.20 ซึ่งเป็นไปตามที่ได้จากการแบ่งโดยใช้สัดส่วนของกลุ่ม ประชากร ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ร้อยละ 92.70 ในด้าน การศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ต่ำกว่าระดับ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92.70 ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่มากกว่า 25,500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 49.00

ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา มีกลุ่มตัวอย่างที่มีอาการ เจ็บป่วยแล้วไปรับการรักษาที่สถานพยาบาล จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 และในจำนวนนี้มีจำนวน 44 คน รับประทานยาปฏิชีวนะกลับมารับประทานที่บ้านคิดเป็น ร้อยละ 16.70 และในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา มีจำนวน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ยาปฏิชีวนะ จำนวน 400 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 ซึ่งยาปฏิชีวนะที่กลุ่มตัวอย่างได้รับประทาน พบว่าเป็น Amoxicillin (อะม็อกซิซิลลิน) มากที่สุด จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 อีกร้อยละ 30 เป็น การรับประทานยาปฏิชีวนะชนิดอื่น ๆ และจากการ ศึกษา ยังพบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ยาปฏิชีวนะซื้อยามาจาก ร้ายขายยาเองสูงถึง 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 อีก ร้อยละ 76 แบ่งเป็นไม่ระบุ ใช้ยาเหลือจากที่บ้าน ใช้ยา เหลือของเพื่อน และรับยาจากสถานพยาบาลตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและ การใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการหอพยาบาล มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี

ในภาพรวมพบว่า ผู้ใช้บริการหอพยาบาลมีความรู้ อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 67.80 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 12.10 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน) โดยมีคะแนนต่ำสุด อยู่ที่ 8 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 15 คะแนน เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า กลุ่มผู้ใช้บริการหอพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี มีความรู้ถูกต้องมากที่สุด คือ อาการ แพ้ยาปฏิชีวนะที่พบบ่อย ได้แก่ มีผื่นคันบริเวณผิวหนัง หน้าและปากบวม หากมีอาการดังกล่าวควรหยุดยาและ รีบไปพบแพทย์ทันที และสาเหตุสำคัญที่ทำให้เชื้อโรคคือ ยาเนื่องจากการใช้ยาปฏิชีวนะไม่ต่อเนื่องและขนาดยาต่ำ กว่าขนาดการรักษาที่ได้ผล ร้อยละ 95.50 เท่ากันทั้งสอง ข้อคำถาม ส่วนข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่ถูกหรือมีความรู้ ที่ไม่ถูกต้องมากที่สุด คือ หากเจ็บป่วยด้วยอาการคล้ายกัน กับครั้งก่อนสามารถใช้ยาปฏิชีวนะตัวเดิมที่เหลือจากการ เจ็บป่วยครั้งที่แล้วได้ ร้อยละ 94.00

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ผลรวมของคะแนนความรู้ เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการหอ พยาบาลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับสูง (มีความรู้ถูกต้อง ร้อยละ 80 ขึ้นไป)	0	0.00
ระดับปานกลาง (มีความรู้ถูกต้อง ร้อยละ 61-79 ขึ้นไป)	129	32.20
ระดับต่ำ (มีความรู้ถูกต้อง น้อยกว่าร้อยละ 60)	271	67.80

5.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรร มการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการหอพยาบาล มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี

เมื่อพิจารณาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรร มการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการหอพยาบาล มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขต ปทุมธานี ในภาพรวมพบว่า ผู้ใช้บริการหอพยาบาล มี คะแนนปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรร มการใช้ ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 70.00 โดยมี คะแนนเฉลี่ยปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรร มการใช้ ยาปฏิชีวนะเท่ากับ 6.70 (จากคะแนนเต็ม 11 คะแนน)

โดยมีคะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 4 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 10 คะแนน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละผลรวมของคะแนน ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี วิทยาเขตปราจีนบุรี

ระดับปัจจัยสนับสนุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับดี (มีปัจจัยถูกต้อง ร้อยละ 80 ขึ้นไป)	69	17.20
ระดับปานกลาง (มีปัจจัยถูกต้อง ร้อยละ 61-79 ขึ้นไป)	280	70.00
ระดับต่ำ (มีปัจจัยถูกต้อง น้อยกว่าร้อยละ 60)	51	12.80

5.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ในภาพรวม พบว่า ผู้ใช้บริการห้องพยาบาลมีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.80 โดยมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะเท่ากับ 37.90 (จากคะแนนเต็ม 51 คะแนน) โดยมีคะแนนต่ำสุดอยู่ที่ 29 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 47 คะแนน

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ ผลรวมของคะแนน

พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

ระดับพฤติกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับสูง (มีความรู้ถูกต้อง ร้อยละ 80 ขึ้นไป)	112	28.00
ระดับปานกลาง (มีความรู้ถูกต้อง ร้อยละ 61-79 ขึ้นไป)	275	68.80
ระดับต่ำ (มีความรู้ถูกต้อง น้อยกว่าร้อยละ 60)	13	3.20

5.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เรื่องยาปฏิชีวนะ และความรู้เรื่องการใช้ยาปฏิชีวนะ ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ในตัวแปรที่มีระดับการวัดแบบกลุ่ม โดยการใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.004$)

มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$)

จากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ปัจจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งต่างจาก ความรู้กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล และปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาลที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลความรู้เรื่องยาปฏิชีวนะและความรู้เรื่องการใช้อย่างถูกต้องของยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

ตัวแปร	χ^2	P - Value
เพศ	0.019	0.889
อายุ	1.389	0.499
อาชีพ	0.829	0.363
ระดับการศึกษา	0.829	0.363
รายได้ครอบครัว	4.801	0.091
ระดับคะแนนความรู้	8.337	0.004*
คะแนนปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ	52.915	0.000*

6. สรุปและอภิปรายผล

6.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

ผู้ให้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี มีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะไม่ถูกต้องเท่าที่ควร จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ซื้อยาปฏิชีวนะมาใช้เองจากร้านขายยาสูงถึงร้อยละ 24.00 ใช้ยาปฏิชีวนะที่เหลือจากที่บ้านร้อยละ 14.00 รวมไปถึงการใช้ยาปฏิชีวนะที่เหลือจากเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 11.50 ซึ่งสอดคล้องกับบทความของศูนย์เฝ้าระวังเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ประจำเดือน มีนาคม 2555 [7] ได้รายงานสถานการณ์เชื้อดื้อยาในประเทศไทยว่า เชื้อดื้อยาเป็นปัญหาทางการแพทย์และสาธารณสุข โดยสาเหตุของเชื้อดื้อยาเนื่องจากพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างไม่เหมาะสม เกิดจากเมื่อเกิดการเจ็บป่วยมีการซื้อยามารับประทานเองจากร้านขายยา และบางครั้ง รับประทานไม่ครบตามขนาดที่เหมาะสมกับการรักษาโรค โดยเมื่ออาการดีขึ้นก็หยุดรับประทานยา เพราะคิดว่าหายป่วยแล้ว หรือใช้ยาขนาดที่แรงเกินไป และไม่ได้ปรึกษาเภสัชกร หรือเมื่อ

แพทย์สั่งยาให้รับประทาน แต่เมื่ออาการดีขึ้นก็หยุดรับประทานยาเอง ไม่รับประทานต่อให้ครบขนาดตามที่แพทย์สั่ง ส่งผลให้เชื้อโรคดื้อยาอย่างรวดเร็วขึ้น ไม่เพียงเท่านั้น พฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ยังสอดคล้องกับธิดา [8] เปิดเผยว่าปัญหาความไม่ปลอดภัยจากการใช้ยาที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้ยาที่ไม่เหมาะสมของตัวผู้ป่วยว่าอาจเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความเข้าใจไม่ถูกต้อง หรือความเชื่อแบบผิด ๆ ของผู้ใช้ยา อาทิ การนำยาของคนอื่นมาใช้ ด้วยความเอื้อเฟื้อจากเพื่อนบ้านหรือคนในบ้านเดียวกัน เมื่อฟังว่ามีอาการเหมือนกันก็ขอยาที่เพื่อนใช้มาทดลองใช้บ้าง โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าอาการที่เหมือนกันนั้นอาจมาจากสาเหตุที่ต่างกัน ซึ่งนอกจากโรคไม่หายแล้วยังเสี่ยงต่อการเกิดการแพ้ยาหรือเกิดอาการข้างเคียงจากยาอีกด้วย

6.2 ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

เมื่อพิจารณาระดับความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะ พบได้ว่า ผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับอรอุมา [9] ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของประชาชนตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำ การที่ระดับความรู้เกี่ยวกับผู้ให้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรีมีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับต่ำ น่าจะเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เป็นนักศึกษาที่เรียนสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งอาจจะขาดความรู้ในแง่สุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของสุริรัตน์ [10] ที่ศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ที่พบว่า คณะที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา ซึ่งเป็นไปได้ว่าคณะหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอาจส่งผลให้นักศึกษามี

ความความรู้ความตระหนักในการดูแลตนเองมากกว่า คณะหรือสาขาที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับทางด้านสุขภาพ

และอีกเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลให้ระดับความรู้เกี่ยวกับ ผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี มีความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะ อยู่ในระดับต่ำ อาจจะเป็นเนื่องมาจากการใช้วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามผ่านระบบ Google Form ผู้ตอบแบบสอบถามอาจมีข้อสงสัยเกี่ยวกับตัว แบบสอบถามแต่ไม่สามารถสอบถามผู้เก็บข้อมูลได้ เพราะเป็นการตอบแบบออนไลน์ผ่านระบบ ดังนั้น จึงควรมีการเก็บข้อมูลแบบคู่ขนาน กล่าวคือทั้งระบบ ออนไลน์และแบบลงพื้นที่โดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลกลับมา อย่างครบถ้วน ถูกต้อง

6.3 ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยา ปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขต ปราจีนบุรี

มีปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยา ปฏิชีวนะ ในด้านการได้รับคำแนะนำจากบุคลากร สาธารณสุข ข้อที่ว่าเมื่อพบบุคลากรทางสาธารณสุขท่าน ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดตามคำแนะนำของบุคลากรทาง สาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 94.00 ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ที่ดูน่ากังวลคือ มีปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรร มการใช้ยาปฏิชีวนะในเชิงลบมากที่สุด คือ ท่านมักจะสืบ ค้นข้อมูลทางด้านสุขภาพผ่านทางอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์/ โซเชียลเน็ตเวิร์ค บ่อยครั้ง มากกว่าการติดตามข่าวสาร ทางสุขภาพที่ประกาศจากทางส่วนราชการร้อยละ 76.50 นั้นหมายความว่า จริงอยู่ที่กลุ่มตัวอย่างอาจจะปฏิบัติตน อย่างเคร่งครัดตามคำแนะนำของบุคลากรทางสาธารณสุข ถึงร้อยละ 94.00 แต่ก็ยังมีถึงร้อยละ 76.50 ที่ให้ความสำคัญ กับข่าวสารด้านสุขภาพผ่านทางอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์/ โซเชียลเน็ตเวิร์คบ่อยครั้งมากกว่าการติดตามข่าวสารทาง สุขภาพที่ประกาศจากทางส่วนราชการ สอดคล้องกับ แนวคิดการศึกษาของบงกชรัตน์ และปัญจราศรี [11] กล่าวว่ามีการคาดการณ์ไว้ว่า ภายในปี 2017 จะมียอด ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลกมากขึ้นคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 48% ของประชากรทั่วโลก ซึ่งส่งผลให้แนวโน้มของ ปริมาณฐานข้อมูลข่าวสารมีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม

จำนวนข้อมูลมหาศาลเหล่านี้ไม่ใช่ข้อมูลทั้งหมดที่มี ประโยชน์และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากไม่ได้มีการ กำกับดูแลและควบคุมคุณภาพของเนื้อหาข้อมูลที่อยู่บน อินเทอร์เน็ต ผู้คนทั่วไปสามารถเขียนและแบ่งปันบทความ โดยไม่มีการกลั่นกรองความถูกต้องของข้อมูล ก่อนที่จะ เผยแพร่ออกสู่สาธารณะ ทำให้มีข้อมูลที่บิดเบือนของ ผู้แสวงหาประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร

6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของ ผู้ใช้ บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ซึ่งไม่ สอดคล้องกับการศึกษาของกัลยารัตน์ [12] ศึกษาปัจจัย ที่มีความ สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ของประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองยวง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของกลุ่มตัวอย่าง และ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศุภลักษณ์ [13] ศึกษา พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการ โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลสร้างโคก อำเภอบ้านหมอ จังหวัด สระบุรี พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

6.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับยา ปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการ ห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี พบว่า มีความ สัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ ของผู้ใช้ บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ซึ่ง

สอดคล้องกับสุวัฒน์ และมณฑนา [3] ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการ ในโรงพยาบาลลุ่ม จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการ และเป็นปัจจัยที่มีอำนาจทำนายพฤติกรรมมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับจิรัชย์ และคณะ [14] ได้ศึกษาการศึกษาความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการในร้านยาชุมชนจังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า การที่เคยได้รับคำแนะนำการใช้ยาปฏิชีวนะ เมื่อไปใช้บริการสถานบริการสุขภาพมีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึงไปถึงการศึกษาของสุรรัตน์ และสมเกียรติ [15] ศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่าการได้รับข่าวสารด้านสุขภาพจากสื่อต่าง ๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถยับยั้งหรือส่งเสริมให้มีการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 จากปัจจัยด้านความรู้ที่เราพบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับเรื่องยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในประเด็นที่คิดว่าหากเจ็บป่วยด้วยอาการคล้ายกันกับครั้งก่อนสามารถใช้ยาปฏิชีวนะตัวเดิมที่เหลือจากการเจ็บป่วยครั้งที่แล้วได้ ซึ่งสูงถึงร้อยละ 94 ส่งผลให้คะแนนพฤติกรรมในการใช้

ยาปฏิชีวนะส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง กอปรกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เป็นนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่อาจจะขาดความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพควรดำเนินการจัดโครงการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะและการใช้ เพื่อปรับแนวคิด ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

7.1.2 จากปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ ทั้งในแง่การได้รับคำแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข และในด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ใช้บริการห้องพยาบาล สิ่งที่ควรดำเนินการต่อไปคงหนีไม่พ้นในแง่การส่งเสริมและให้ความรู้ในเรื่องของการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ และการคัดกรองข่าวสารหรือวิธีการเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในระบบอินเทอร์เน็ต

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในแต่ละวิทยาเขต ว่ามีความแตกต่างในแง่ความรู้เรื่องยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะว่าแตกต่างกันหรือไม่

7.2.2 ควรมีการศึกษาหาอำนาจทำนายระหว่างปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะ และปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ ว่าปัจจัยใดมีอำนาจในการทำนายสูงกว่าในเรื่องของพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ

7.2.3 ควรมีการวิจัยว่า การดำเนินการจัดโครงการให้ความรู้เรื่องยาปฏิชีวนะและการใช้ยาปฏิชีวนะแบบใดที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทต่างกัน เช่น ระหว่างการจัดโครงการให้ความรู้ที่มีการบรรยายโดยวิทยากร หรือการจัดทำสื่อออนไลน์ แล้วมีการประเมินผลด้วยคะแนนวัดความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ รวมไปถึง การวัดความพึงพอใจต่อรูปแบบโครงการนั้น ๆ เป็นต้น

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] P. Tuntian, "Characteristics of self-medication in Thai people," *Journal of Hematology transfusion Medicine*, vol. 19, no. 4, pp. 309-315, 2009. (in Thai)

- [2] Food and Drug Administration, "Antibiotics," 2001. [Online]. Available: https://oryor.com/oryor_miniweb/knowledge_detail.php?cat=2&id=8. [Accessed 18 July 2016]. (in Thai)
- [3] S. Porisutiwutiporn and M. Hemchayat, "Influencing Factors of Antibiotics Use Behavior of Clients in Khlung Hospital, Chantaburi," *The Journal of Prapokklao Hospital Clinical Medical Education*, vol. 31, no. 2, pp. 27-114, 2014. (in Thai)
- [4] W. Aunruean and D. Saensom, "Behavior of KKU students on antibiotics use in sore diarrhea," *KKU Institutional Research Journal*, vol. 3, no. 3, pp. 221-232, 2015. (in Thai)
- [5] W. Chongratsat, "Relationship between some factors and health behavior of Chiang Mai University students," Master thesis, Faculty of Education, Graduate College, Chiang Mai University, 2005. (in Thai)
- [6] T. Silpjaru, *Research and Analysis of Statistical Data with SPSS. (15th edition)*, Nonthaburi: SA PRINTING MASTER PRODUCTS, 2008. (in Thai)
- [7] National Antimicrobial Resistance Surveillance, Thailand (NARST) National Institute of Health Of Thailand, Department of Medical Sciences, "Executive Summary of Resistance Disorders in Thailand," 1996. [Online]. Available: <http://nih.dmsc.moph.go.th/login/showimgpic.php?id=4>. [Accessed 20 July 2016]. (in Thai)
- [8] T. Ningsanon, "Common Unprotected Drug Behaviors in Thais," 2010. [Online]. Available: <http://www1.si.mahidol.ac.th/km/node/403>. [Accessed 2 June 2016]. (in Thai)
- [9] O. Intanongluck, "Antibiotic behavior of villagers in Wiang subdistrict Muang district Payao Province," Self study Master of Public Health Degree Program, Faculty of Medicine, Phayao University, 2013. (in Thai)
- [10] S. Rongruang and S. Suknuntapong, "Health Promoting Behavior among University Students in Prince of Songkla University Pattani Campus," *Journal of Behavioral Science*, vol. 17, no. 1, pp. 109-123, 2011. (in Thai)
- [11] B. Phobthaworn and P. Punnachaiya, "Argument Quality and its Source Credibility Effect Customer's Decision to Use Information from WebBoard as to Which Products or Services to Choose from," *Journal of Information System in Business (JISB)*, vol. 1, no. 1, pp. 102-118, 2015. (in Thai)
- [12] K. Keawwandee, W. Siriswang and G. Katunyu, "Health Promotion Hospital Wiangnonglong District Lamphun Province," Master thesis, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, 2015. (in Thai)
- [13] S. Sukpaiboon, "Antibiotics use behavior of patients in Srangsoke Ban Mo District. Saraburi Province," in *The 3rd Nation conference and Research Presentation "Toward The Second Decade : Sustainability Knowledge on Research Integration*, Nakhon Ratchasima, 2016. (in Thai)
- [14] J. Mongkolchaipat and e. a. , "The Study of Customer's Knowledge and Behavior in Using Antibiotics at Community Drug Store in Pathum Thani Province," *Journal of Eastern Asian Studies*, vol. 6, no. 2, pp. 91-100, 2012. (in Thai)
- [15] S. Rongruang and S. Suknuntapong, "Health Promoting Behavior among University Students in Prince of Songkla University Pattani Campus," *Journal of Behavioral Science*, vol. 17, no. 1, pp. 109-123, 2011. (in Thai)